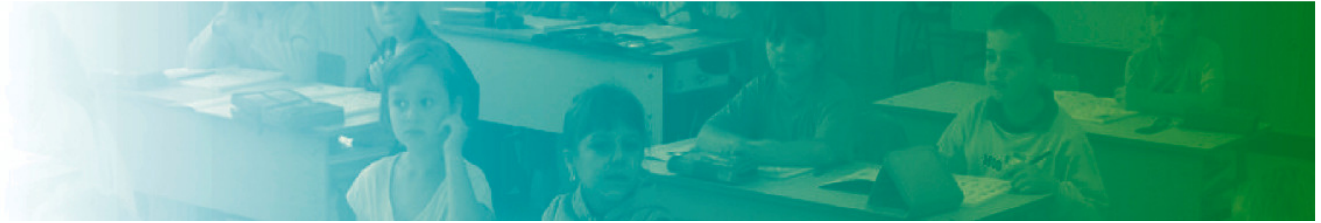

TÁRKI-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

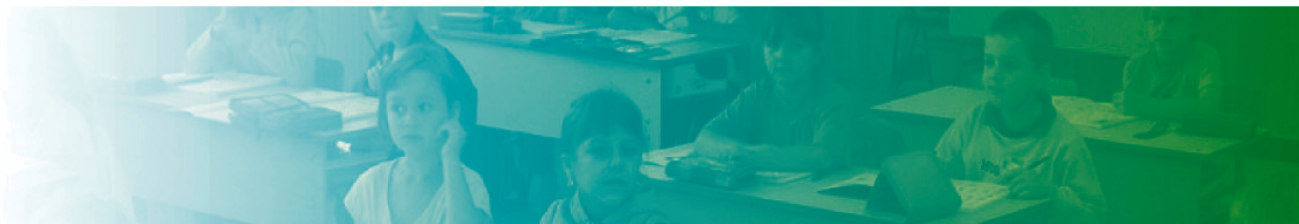

Szelektációs problémák a szakképzésben és ennek következményei

MTA KEB és Tárki-Tudok közös műhelykonferencia

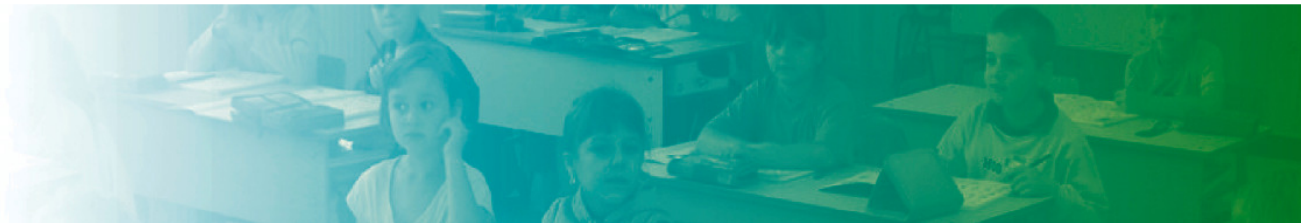
Időpont: 2011. március 3.

Helyszín: MTA

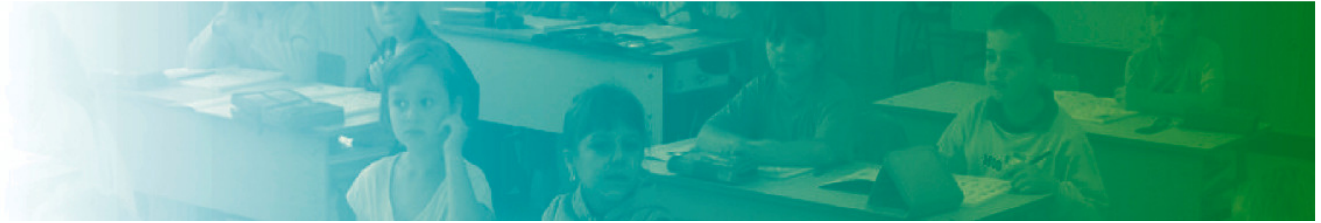
Tanulói összetétel

Szövegértés kompetenciamérés 2008								
6. évfolyam			8. évfolyam			10. évfolyam		
1995/96-os születésűek	Átlag	N	1993/94-es születésűek	Átlag	N	1990-1992-es születésűek	Átlag	N
Általános iskola	527	77411	Általános iskola	507	71978	Szakiskola	395	15537
						Szakközépiskola	493	33447
						4 évfolyamos gimnázium	553	25871
			6 évfolyamos gimnázium	581	4384	6 évfolyamos gimnázium	585	3671
8 évfolyamos gimnázium	599	3425	8 évfolyamos gimnázium	585	3086	8 évfolyamos gimnázium	590	2306
Összesen	530	80836	Összesen	514	79448	Összesen	500	80857

Munkahelyi klíma – Pedagógus2010

	Az iskola összes pedagógusán ak kb. hány százalékát vinné magával egy új iskolába?	Pályakezdők aránya	Hány százaléka az igazgatónak mondta, hogy megválna azoktól a tanároktól, akik kevésbé terhelhetőek és helyükre újakat venne fel	Betöltetlen pedagógus álláshely száma
Általános iskola	65	10	9	1
Van szakiskola	59	17	18	11
Nincs szakiskola	66	11	11	4
Összesen	63	13	13	8

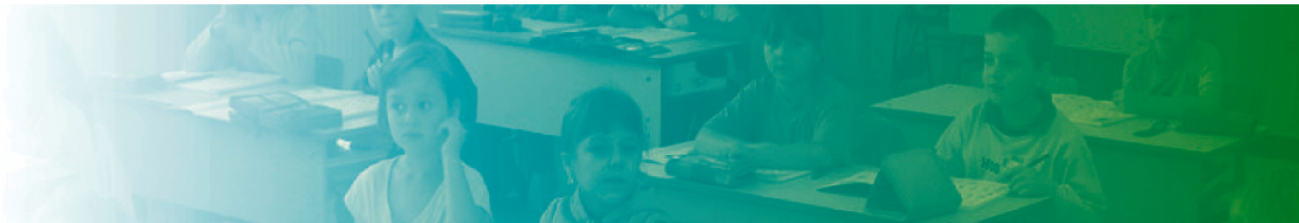
Korai szakképzés problémái

Kedvezőtlen tanulói összetétel +
Kedvezőtlen pedagógusi összetétel +
Kedvezőtlen munkakörülmények +
Nem megfelelő terek =

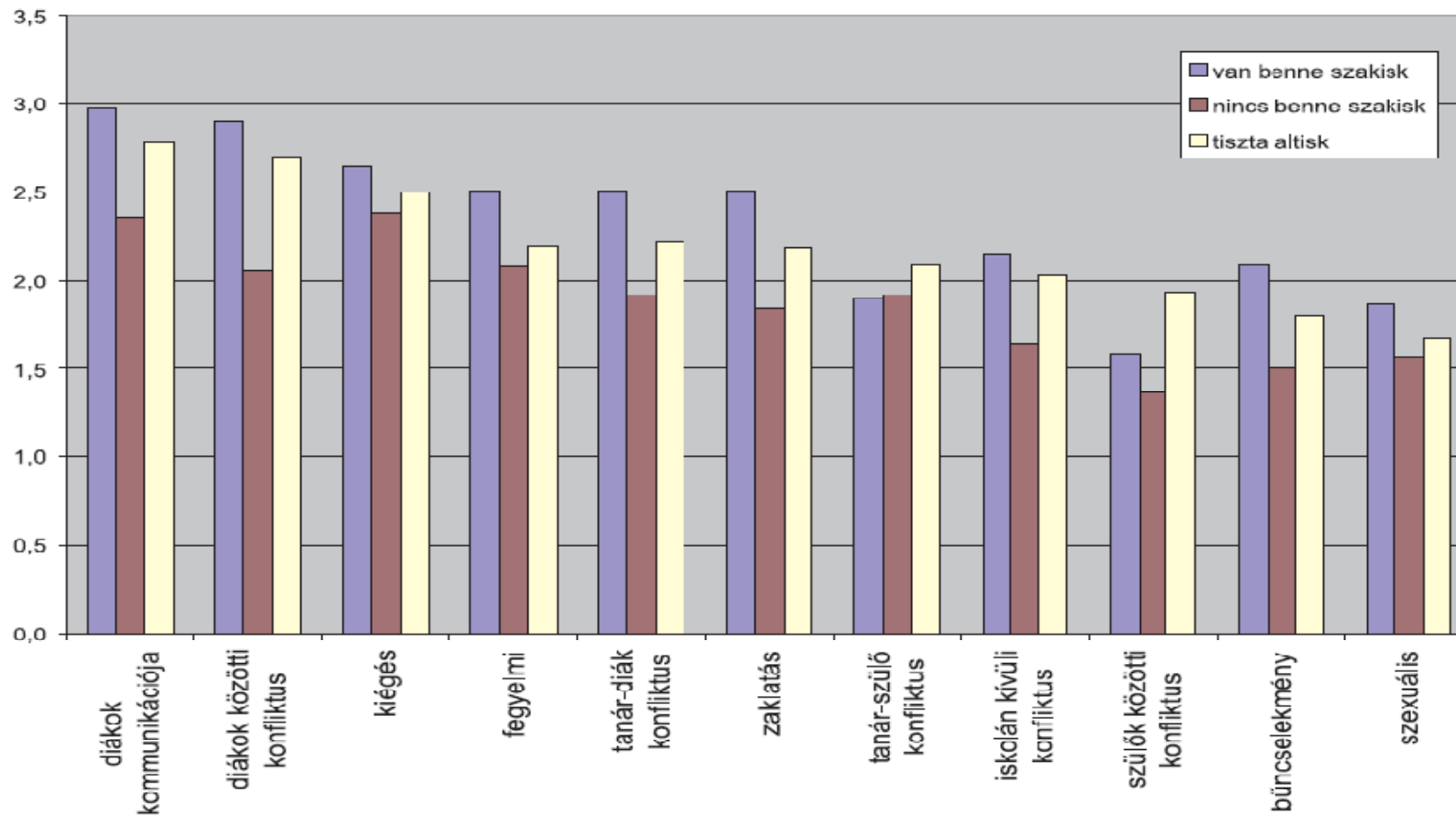
Nem megfelelő klíma

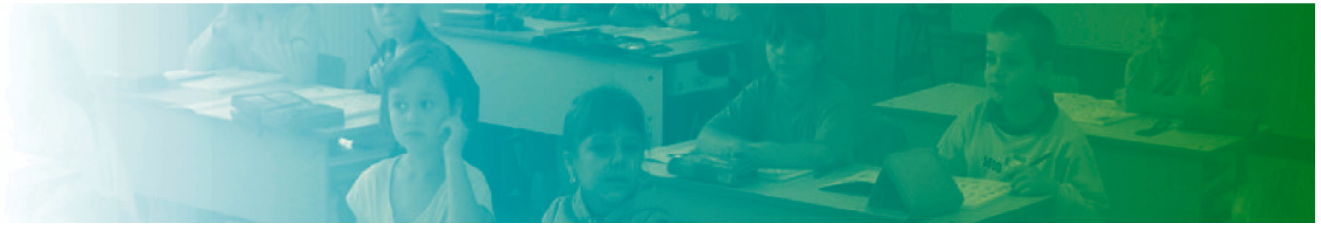

konfliktusok <

A KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEK KEZELÉSÉNEK PROBLEMATIKUSSÁGA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI IGAZGATÓK, A SZAKISKOLAI KÉPZÉST NYÚJTÓ ÉS NEM NYÚJTÓ KÖZÉPFOKÚ INTÉZMÉNYEK VEZETŐI SZERINT (CSAK AZOK VÉLEMÉNYE, AKIK VÉLEMÉNYT TUDTAK MONDANI, 1-4-ES SKÁLÁN, AHOL A 4 KÉPVESELI A „NAGYON NAGY PROBLÉMÁT JELENT” VÁLASZT)

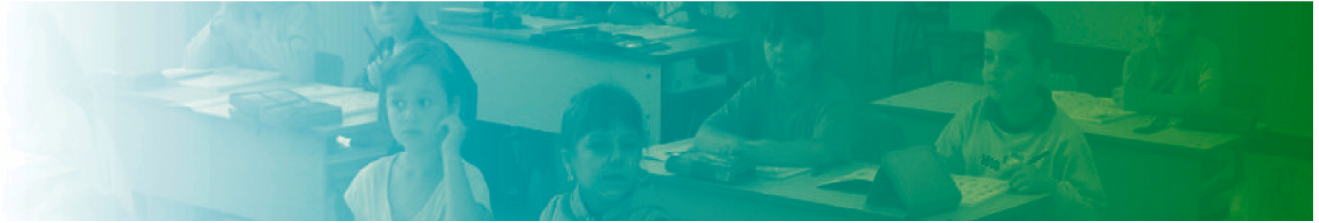

A szelekció hatása a szakiskolai klímára

Az iskolai agresszió az intézménytípusok közül legsúlyosabban érinti a szakiskolákat, és ezen belül a nagyvárosi (megyeszékhelyen, fővárosban működő) intézményeket. A szakiskolai programmal nem rendelkező középiskolák az első két intézménytípusnál lényegesen kevésbé érintettek.

A szakiskolák csaknem 50%-ában okoznak problémát a súlyos agresszív cselekedetnek számító tanár-diák konfliktusok és az iskolai zaklatás. Ezek a viselkedések, adataink szerint, az általános iskolák harmadrészében, míg a gimnáziumok 10-15%-ában jelennek meg.

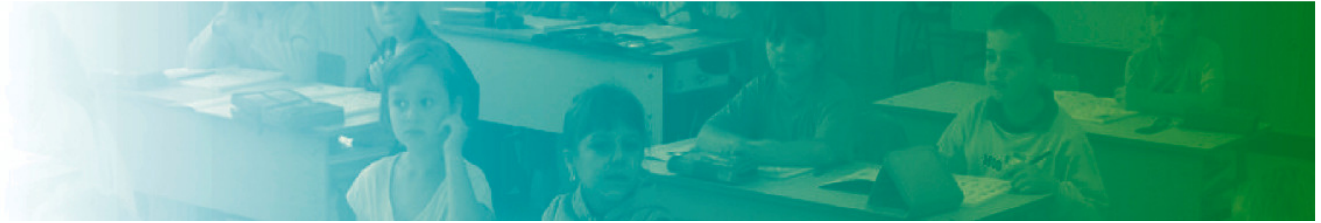

A közoktatási törvénykoncepció néhány eleme vélhetően a szelekciót fogja továbbberősíteni

- Tankötelezettség hosszának csökkentése
- **Felzárkóztató csoportok/osztályok bevezetése:** kislétszámú osztályok, HÍD program
- Rövidebb szakiskolai és szakközépiskolai program, ez utóbbinál szakmai felkészítés az érettségire való felkészítéssel együtt történik négy év alatt

De, **ha reflektálatlan és differenciálatlan a pedagógia**, akkor a **Maté effektus** (akinek van annak adatik) és a **Pygmalion hatás** (akibe belelátja a tehetséget a tanár, az fejlődik) érvényesül.

Ez azt jelenti, hogy **a gyerekek esélye arra, hogy családi háttértől függetlenül a legtöbbet hozzák ki magukból, jelentősen sérül**. Ráadásul a gyerekek kudarcaiért őket teszik felelőssé, megbélyegzik őket: ha nem tanul az a gyerek, akkor bukjon meg. A pedagógus részéről pedig antikollegiális magatartásra ösztönöz a buktatás, nyűglődjön a másik kollega azzal a gyerekekkel.

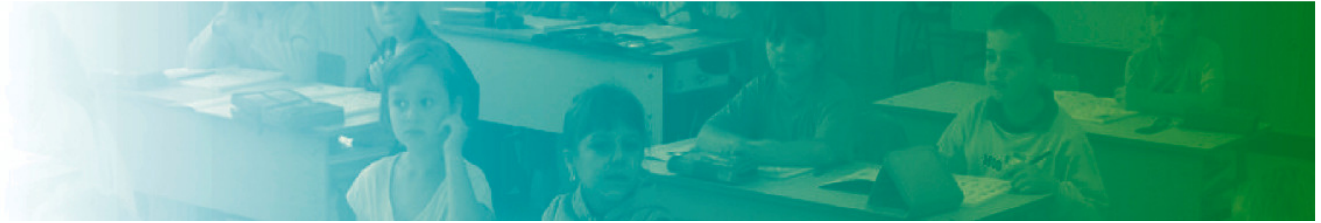

Hiányzó garanciák

Nem látszanak a garanciák, hogy ezek a szelekciós pontok nem válnak jellemzővé és hogy valóban a gyereken és nem a pedagóguson „segítenek”.

Garancia lehet

- ha az ilyen programok ideje nem haladhatja meg a két évet, utána vissza kell terelni a gyerekek többségét a normál oktatásba,
- ha az életpályamodellben azokat a pedagógusokat, akik a hátrányos helyzetű gyerekeket sikerrel fejlesztik, kiemelkedő jutalomban részesítik, meredekebben emelkedő bérskálára helyezik.
- ezeket a programokat kiemelten monitorozzák, az ott tanulókat követik.

Mi legyen a leszakadókkal? – egy jó példa a tényekre alapozott fejlesztésre, a Dobbantó program

A cél, a lemorzsolódók visszaédesgetése az iskolába

A változtatások terepei és menete

- A tanulás fizikai környezete
- A tanulás szervezeti keretei
- A tanterv
- A tanulásszervezés módszerei
- A pedagógiai szemlélet

Eddigi eredmény: lemorzsolódási arány 3 százalék alatt a programban

A szakképzés előtt álló dilemmák – minőségi szakképzés vagy hátránykezelés?

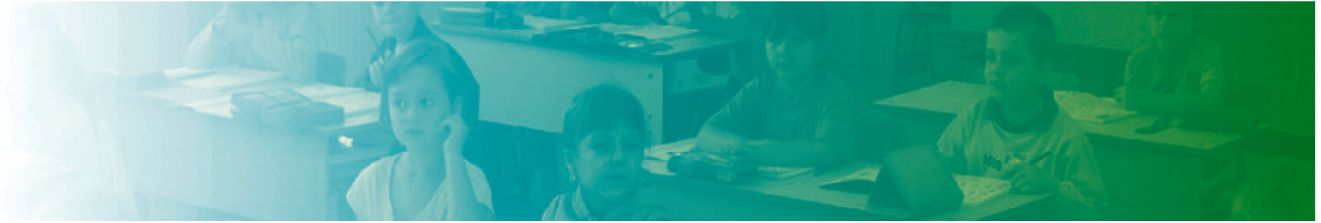
A szakképzés ideje alatt is fontos a kompetenciák fejlesztése. **Nem a hetvenes évek nagyüzemi munkásait kell képezni, hanem a 21. századi kihívásokra válaszolni és önállóan vállalkozni képes mestereket, gazdákat.**

Ehhez fontos kompetenciák és ismeretek:

- Szaktudás (gyakorlati és elméleti ismeretek)
- Kommunikációs készségek
- Idegen nyelvtudás (angol)
- Vállalkozó készség, pénzügyi ismeretek
- Informatikai ismeretek

A vállalatok a nem szakmaspecifikus ismereteket nem fogják csiszolni, ők inkább a vállalatspecifikus ismeretek átadásában érdekeltek. Ezen általános kompetenciák fejlesztése az állam vagy a kamara feladata lehet, de erre minden bizonnyal kevés lesz három év alatt heti egy iskolai nap.

Vagy **emelni kell az alapképzés hosszát (6+3) vagy/és növelni kell a szakképzés alatt is a releváns kompetenciák fejlesztésére szánt időt.** Nem akadémikus képzésre van szükség, de többre a puszta gyakorlati képzésnél.

Miben lennének érdekeltek a gazdaság szereplői?

Nem abban, hogy az oktatás intézményei a minél erőteljesebb szelekcióval, vagyis az elit és középréteg gyermekeinek újraelosztásával, tehát a tanulói összetétel változásával próbálják az iskolai munka minőségét javítani, egyben hatalmas „selejtet” termelve, hanem

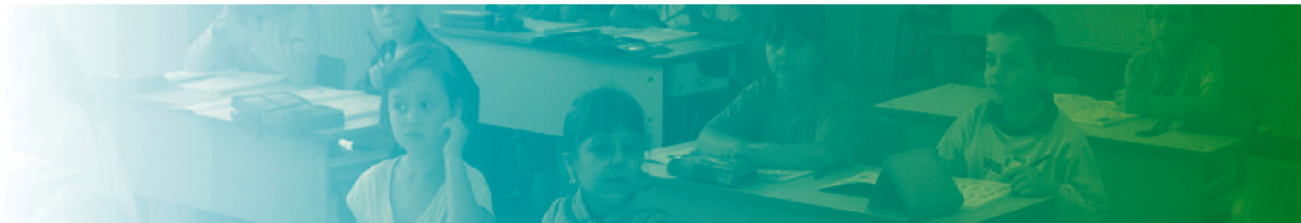
abban, hogy az alapképzés valóban magas színvonalú legyen és a gyerekek jövőbeni boldogulásához fontos kulcskompetenciákat kifejlessze. Vagyis:

- a **kora gyermekkori fejlesztés és nevelés bővítésében** és színvonalának emelésében
- az **alapképzés színvonalának emelésében**, akár esetleg szerkezeti átalakítással is (lásd lengyeleknél a hagyományos 8 általános iskolai képzés 6+3 évre való emelését)
- a **kulcskompetenciák** (pl. nyelvtudás, vállalkozói készség, kreativitás) **fejlesztésében** a közoktatás minden szintjén.

Csak így tud a magyar szakképzés minőségi képzéssé válni!

TÁRKI-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Elérhetőségek

www.tarki-tudok.hu

Köszönöm a figyelmet!